

Milan Brković
Udruženje banaka Srbije
milan.brkovic@ubs-asb.com

VREDNOST IZVEŠTAJA KREDITNOG BIROA

Prevod
obezbedio
autor

Rezime

Efikasan sistem razmene kreditnih informacija doprinosi rešavanju problema asimetrije informacija na kreditnom i uopšte finansijskom tržištu. Nakon najnovije svetske ekonomske i finansijske krize uočava se sve veća potražnja za pouzdanim informacijama i podacima kojima bi se zatvorio postojeći jaz u njihovom nedostatku, neadekvatnoj upotrebi ili nedovoljnoj analitičkoj vrednosti za kreatore ekonomske i finansijske politike. U tom smislu sve više pažnje se pridaje sistemu razmene kreditnih informacija odnosno praktičnoj upotrebnoj vrednosti podataka i informacija iz kreditnih izveštaja za realizaciju ciljeva ekonomske politike u celini. U kom stepenu će sistem razmene kreditnih informacija biti u funkciji realizacije navedenih ciljeva ponajviše zavisi od uspostavljenog sistema razmene kreditnih informacija odnosno od njegovih karakteristika, učesnika, procedura i slično, a izveštaj kreditnog biroa kao osnova sistema razmene kreditnih informacija u najboljem mogućem smislu reflektuje sve prednosti i nedostatke uspostavljenog sistema razmene kreditnih informacija odnosno njegove upotrebne vrednosti za efikasnost primenjenih makroekonomskih i makrofinansijskih mera.

Ključne reči: sistem razmene kreditnih informacija, kreditni biro, kreditni izveštaj, kreditne informacije, razmena podataka

JEL: G14, G28

VALUE OF CREDIT BUREAU REPORTS

Milan Brković

Association of Serbian Banks
milan.brkovic@ubs-asb.com

Translation
provided by
the author

Summary

An efficient system of credit information sharing contributes to solving the problem of information asymmetry on the credit and financial markets in general. The consequences of the global economic and financial crisis revealed an increasing demand for reliable information and data which could close the existing gap in their insufficiency, misuse or inadequate analytical value for the economic and financial policy makers. In that sense, more attention is directed to the usefulness of credit information sharing and the practical value of information and data contained in credit bureau reports for the purposes of achieving the overall economic policy goals. The fulfillment of that role depends mostly on the credit information sharing system and its characteristics, participants, and procedures. A credit bureau report in the best possible manner reflects all advantages and disadvantages of the established credit information exchange system in terms of its analytical value for the purposes of efficient macroeconomic and macrofinancial policies.

Keywords: credit information sharing system, credit bureau, credit report, credit information, data exchange

JEL: G14, G28

Uvod

U ekonomskoj literaturi, posebno novijeg datuma, široko se prihvata mišljenje o pozitivnoj ulozi sistema razmene kreditnih informacija na razvoj kreditnog i uopšte finansijskog sistema. Generalni principi kreditnog izveštavanja ukazuju da sistem razmene kreditnih informacija treba da bude u funkciji efikasnosti i razvoja kreditnog tržišta (WB, 1, 2011). Neki drugi radovi ukazuju da sistem razmene kreditnih informacija doprinosi ciljevima finansijske stabilnosti tako što je u funkciji obezbeđivanja sve većeg broja originalnih i izvedenih podataka i informacija o stanju na tržištu kredita (WB, 2, 2015). Ovo se čini najčešće preko obezbeđivanja tačnih i ažurnih podataka o tržišnim kretanjima, kvalitetu kreditnog portfolija i njegovog kontinuiranog monitoringa.

Kreditni izveštaj možemo definisati kao izveštaj u papirnoj ili elektronskoj formi koji sadrži podatke o tekućim i istorijskim obavezama klijenata prema bankama i drugim poveriocima i o urednosti u njihovom izmirivanju. Neki značajniji evropski radovi koji se bave ulogom kreditnih biroa definišu da kreditni izveštaj sadrži informacije koje se o pojedinačnom klijentu čuvaju - beleže u sistemu razmene kreditnih informacija (EGCH, 2009). U jednoj od definicija američkog sistema kreditnog izveštavanja navodi se da je kreditni izveštaj pismeno, usmeno ili na drugi način dostavljeno obaveštenje od strane kreditnog registra za fizička lica koje se odnosi na kreditni status, kreditni kapacitet ili karakter, kao i lične karakteristike pojedinca (Jovanić, 2004). Razlike koje postoje u definisanju kreditnog izveštaja ne samo da odražavaju karakter primenjenog sistema razmene kreditnih informacija već i razlika u pravnom i ekonomskom sistemu. Radi toga, kreditni izveštaji će se po pravilu razlikovati po obimu podataka, po vrsti podataka koji su u izveštajima navedeni, detaljnosti odnosno karakteristika svakog podatka pojedinačno, a tek nakon toga i u zavisnosti od izvora podataka i potreba korisnika izveštaja. Sve te razlike utiču na činjenicu da još uvek ne postoji standardizovan ili opšteprihvaćen, preporučen model kreditnog izveštaja što u značajnoj meri otežava i zadatak da se

analizira i njihov značaj odnosno upotrebnost vrednost za donošenje i implementaciju mera u domenu ekonomske ili politike finansijske stabilnosti. To, međutim, ne utiče na stav da je kreditni izveštaj osnov za procenu kreditne sposobnosti klijenata, odnosno od kvaliteta podataka u njima zavisice i koliko će banke i drugi finansijski posrednici biti u prilici da reše problem asimetrije informacija na kreditnom i uopšte finansijskom tržištu. Stoga se njihovoj analizi (kvalitativnoj i kvantitativnoj) pridaje veoma veliki značaj. Drugim rečima, efikasnost sistema razmene kreditnih informacija zavisi od tačnosti, ažurnosti i obuhvatnosti podataka koji sačinjavaju kreditni izveštaj.

Pokazatelji kvaliteta izveštaja kreditnog biroa

Prema međunarodnim principima kreditnog izveštavanja, efikasan sistem razmene kreditnih informacija treba da poseduje tačne, relevantne i ažurne podatke prikupljene na sistemskoj bazi od strane svih relevantnih i raspoloživih izvora podataka kao i da zadrži ove podatke u svojim izveštajnim bazama dovoljno dug vremenski period. Na kvalitet izveštaja odnosno njihovu pouzdanost za donošenje odluke o odobravanju kredita ili druge usluge najviše utiču lični podaci i kreditni podaci. Lični podaci koje prikupljaju kreditni birovi služe prevashodno za identifikaciju klijenta. Kreditni podaci, nasuprot tome, predstavljaju znatno širi krug podataka i uključuju podatke o kreditima i drugim uslugama banke, zajedno sa vrstom usluge, iznosom kredita, rokom otplate i urednosti u izmirivanju obaveze. Kreditni podaci se mogu podeliti na pozitivne i negativne. Pozitivni podaci pokazuju da je klijent koristio određenu uslugu kao i da je bio uredan (ili je još uvek) u njenoj otplati. Negativni podaci ukazuju na iskazanu neurednost u izmirivanju obaveze koja se može definisati kao kašnjenje ili kao docnja. Podaci se mogu još podeliti na tekuće i istorijske.

Kvalitet izveštaja predstavlja osnov efikasne razmene kreditnih informacija, a on podrazumeva da su podaci tačni, istiniti, kompletni i ažurni. Ukoliko nisu ispunjeni preduslovi za kvalitetno kreditno izveštavanje, posledice će biti znatne kako za pojedinačni

Introduction

The economic reference literature, especially of recent date, has broadly accepted the opinion about the positive role of the credit information sharing system for the development of credit and financial markets. The general principles of credit reporting underline that a credit information reporting system should support and contribute to the efficiency and development of credit markets (WB, 1, 2012). Some other papers emphasize the role of a credit information sharing system in providing large volumes of original and derived data and information from the credit market, along with its contribution to the overall goals of financial stability (WB, 2, 2015). A credit reporting system usually performs this task by providing accurate and timeless information about the credit market trends, credit portfolio quality and its continuous monitoring.

A credit report can be defined as a report in the paper or electronic form which contains the data about the current and historical credit obligations of clients towards banks and other creditors, and about the (ir)regularity in their settlement. Some important European research papers about the role of credit bureaus state that a credit bureau report is the report that details the information which is stored by the credit bureau on a specific client. The United States practice defines credit reports as written, oral or in other way delivered information from a credit bureau regarding the credit status, credit capacity or character as well as the personal characteristics on a specific client (Jovanić, 2004). The existing differences in defining credit reports show not only the character of the implemented credit reporting system but also the differences in legal and economic systems. Therefore, credit reports will differ among themselves according to the volume of data, type of data, details and characteristics of specific data and after that according to the data sources and requests of credit report users. All of these differences are the reasons why there is still no standardized, generally accepted or recommended model of credit reports, which ultimately makes it more difficult to analyze their significance and value in the decision making process, but also in the implementation

of economic and financial stability policy measures. However, this does not impact in any way the fact that credit reports are the basis for the assessment of clients' creditworthiness. It will depend on the credit data quality how successful banks and other financial services providers will be when assessing the asymmetry information problem on the credit and financial market. That is why the analysis (qualitative and quantitative) of credit report has been attracting so much attention. In other words, the efficiency of the credit reporting system largely depends on accuracy, frequency of data updates and comprehensiveness of data in credit reports.

Quality Indicators of Credit Bureau Reports

According to the international principles for credit reporting, an efficient credit information sharing system should possess the accurate, relevant and up-to-date information collected systematically from all the relevant and available sources and store these data in its reporting databases for a sufficiently long period of time. The quality of credit reports, i.e. their reliability for creditworthiness assessment depends on identity data and credit data. Identity data in credit reports serve as a basis for client identification. On the other hand, credit data include a broader range of information such as the data on loans and other banking products together with the type of product, loan amount, repayment deadline and (ir)regularity in repayment. Credit data can be either positive or negative. Positive data indicate that a client used a specific service and that he regularly settled his liabilities in that regard (or still settling if the loan is still in repayment). Negative data show the irregularities in settling the liabilities towards the banks and can be defined as arrears or default. Data can be also divided into current and past or historic data.

Credit report quality represents the basic building block for the efficient credit information exchange, implying that the data are accurate, truthful, complete and up-to-date. If some of these prerequisites for quality credit reporting are not satisfied, the consequences are serious both for individual credit bureaus and for the

kreditni biro tako i za pouzdanost i reputaciju sistema razmene kreditnih informacija u celini. Do pogrešnih, nekompletnih ili neažurnih podataka dolazi iz više razloga, a osnovni je način organizovanja sistema kreditnog izveštavanja i sistema prikupljanja podataka. U tom smislu, ovde je potrebno ukazati na razlike između neposrednog i posrednog načina dolaska do podataka o kreditnim obavezama klijenata. Neposredni način je mnogo ređe u upotrebi, znatno je zahtevniji za uspostavu ali omogućava znatno viši nivo pouzdanosti izveštaja. On podrazumeva da kreditni biro omogućava zajedničku platformu za sve učesnike koji pod istim, nediskriminatorskim uslovima čine dostupnim svoje podatke da bi na osnovu principa reciprociteta imali dostupnost i podataka drugih učesnika u sistemu. Posredan način uključuje znatno veći rizik u prikupljanju podataka i diversifikaciju kako učesnika tako i podataka što može voditi ugrožavanju reputacije kreditnog biroa, najčešće preko grešaka u kreditnim izveštajima. Pogrešni podaci u kreditnim izveštajima mogu onemogućiti ili otežati pristup kreditima. Za kvalitet izveštaja kreditnog biroa je, stoga, od izuzetnog značaja i način ispravke podatka odnosno procedure ulaganja i rešavanja reklamacija koje moraju biti jasne, ekonomski efikasne i povoljne po klijenta.

Kvalitativni aspekt podataka u izveštajima kreditnog biroa

Od karakteristika sistema kreditnog izveštavanja i načina identifikacije klijenata u velikoj meri zavisi i kvalitet odnosno tačnost izveštaja kreditnog biroa. Za merenje kvaliteta izveštaja kreditnog biroa ažurnost i tačnosti podataka su neophodni ali ne i dovoljni uslovi. Naime, za procenu kreditne sposobnosti od isto takvog značaja će biti i struktura i broj podataka i informacija o kreditnoj istoriji klijenta. Osim toga, u literaturi se navodi da problem intenziviranja grešaka u proceni kreditnog rizika nastaje i usled sve veće prisutnosti kreditnog skoringa kao mehanizma za procenu kreditne sposobnosti odnosno da kreditni skor sve više zamenjuje kreditnu analizu odnosno evaluaciju ukupne kreditne sposobnosti klijenta i njegovog ponašanja u izmirivanju

obaveza. To i niz drugih pretpostavki čini da je izuzetno teško kvantificirati apsolutni ili relativni značaj pojedinih podataka ili pojedinih izveštaja (Avery i drugi, 2004). U tom smislu navedeni autori u svom radu koji posmatra relacije tačnosti podataka i pristupa kreditima u SAD, ukazuju da mala greška u kreditnim izveštajima može imati mali ili nikakav značaj za procenu kreditne sposobnosti kod klijenta koji, primera radi, ima intenzivnu kreditnu aktivnost, ali s druge strane ista minorna greška može imati značajan efekat kod nekog drugog klijenta. Zbog toga treba sagledati mogućnost da se kreditni skoring koristi kao suplement izveštaju kreditnog biroa, jer konačno on se i izvodi iz podataka i informacija iz samog izveštaja. Greške u izveštaju vodiće posledično i greškama u kreditnom skoringu, a osim toga, primenjene tehnike skora, odnosno kombinacija različitih faktora koji se uzimaju u obzir, takođe, imaju značajan efekat na procenu kreditne sposobnosti, odnosno njihovo relativno učešće u ukupnom skor u odnosu na relativno učešće drugih faktora. U tom smislu od velikog broja podataka u izveštajima kreditnog biroa najčešće se u obzir uzima urednost u izmirivanju obaveza, zaduženost klijenta, dužina kreditne istorije i informacija o novim upitima za korišćenje usluga kod banke. Iako je navedena analiza rađena radi sagledavanja grešaka u kreditnim izveštajima u SAD ona može ukazivati na relativni značaj navedenih podataka i njihov kvalitet za procenu kreditne sposobnosti. Nasuprot tome i imajući u vidu gore pomenuti značaj karakteristika samog sistema razmene kreditnih informacija u globalnim okvirima postoje i drugačija iskustva. Primera radi, u različitim istraživanjima dokazano je da kreditni birovi koji su osnovani i rukovođeni od strane samih kreditora ili drugih tržišnih učesnika mogu bolje i sa većom pouzdanošću biti korišćeni ne samo za procenu kreditne sposobnosti klijenta već i za druge ciljeve. Takav sistem razmene kreditnih informacija, koji direktno povezuje i objedinjuje kreditore odnosno izvore podataka može bolje i sa većom pouzdanošću služiti ciljevima ne samo procene kreditne sposobnosti već i mnogo šire. Ovakvi neposredni sistemi razmene kreditnih informacija imaju dnevnu ažurnost, tačnost podataka u izveštajima i veoma efikasan sistem

reliability and reputation of the credit reporting system in general. The incorrect, incomplete and outdated information can be caused by many reasons, the most relevant one being the organization of the system of credit information sharing and data collection. In that sense, attention should be focused on the differences between the direct and indirect mechanism of data collection. The direct mechanism is rare; it enables a higher reliability of credit reports but it is much harder to establish. It works on a common platform for all participants under the same, non-discriminatory conditions where all participants make their own data available so that, based on the principle of reciprocity, they could have access to the data of other participants. The indirect mechanism implies a substantially higher risk in the data collection and a diversification of both the system participants and the collected data, which could jeopardize the credit bureau's reputation, typically through the increased number of errors in credit reports. The incorrect data in credit reports could prevent access to loans or make it more difficult for the clients. This is why credit reports value is to a significant degree determined by the process of data correction and complaints resolution mechanism which must be clear, cost-efficient and affordable for the client.

Qualitative Aspects of Credit Reports Data

Credit bureau reports quality and accuracy largely depends on the main characteristics of the credit information system and the method of client identification. Regular data updates and data accuracy are necessary but not sufficient for measuring the quality of credit bureau reports. Namely, what is equally significant for a creditworthiness assessment is the structure and total number of data and information about the client's credit history. These concerns regarding the appropriate credit risk analysis have grown as creditors began to rely more on the credit history scores and less on the labor-intensive reviews of the detailed information in credit reports. That is why it is very hard to evaluate the absolute or relative impact of some data or some types of reports on the creditworthiness

assessment (Avery at all, 2004). In that sense, the authors indicate that a minor error in the credit record is likely to have little or no effect on access to loans for an individual with many reported account histories, but the same error may have a significant effect on access to loans for someone with only a few reported account histories. Therefore, the possibility should be considered to use credit scoring techniques as a supplement to the credit bureau reports because credit scores are derived from the data in credit bureau reports. Inaccuracy in credit bureau reports will lead to inaccuracies in credit scoring data but at the same time, the implemented score or a combination of scoring factors could affect the creditworthiness assessment depending on the individual's factor share in the total number of factors accounting for the final credit score of the client. From a wide range of data and information in credit bureau reports it is typical to take only payment history, consumer indebtedness, length of credit history and application for new bank services. Despite the fact that this analysis was conducted for the purpose of examining the errors found in the USA credit reports, its findings can indicate to the relative significance of the concerned data and their quality for the creditworthiness assessment. As opposed to that, bearing in mind the above mentioned significance of the characteristics of the credit information sharing systems, there are some different experiences on the global scale. For example, many studies have proved the fact that credit bureaus founded and organized by creditors or lending associations can be used more and with a higher predictability not only for the purposes of creditworthiness assessment but for many other purposes as well. This kind of a system, which allows direct connections and gathering of creditors or data sources, could serve as a reliable tool for creditworthiness assessment and for many other goals. Such a direct system of credit information sharing has daily frequency, high accuracy and an efficient mechanism for submission and solving of complaints. For example, such a system is organized within the Association of Serbian Banks (ASB) which has daily updates, and features both positive and negative data on individuals, entrepreneurs and legal entities.

otklanjanja eventualno pogrešnih ili neažurnih podataka. Primera radi, takav sistem razmene kreditnih informacija je uspostavljen u okviru Udruženja banaka Srbije koga odlikuje dnevna ažurnost, obuhvat i pozitivnih i negativnih podataka i to za fizička lica, pravna lica i preduzetnike. Kvalitativni aspekt izveštaja Kreditnog biroa Udruženja banaka Srbije daje vrlo široke mogućnosti upotrebe kako na nivou klijenta za procenu njegove kreditne sposobnosti tako i na makro nivou za praćenje trendova u kreditnoj aktivnosti diversifikovanih prema veoma razgranatoj strukturi po vrsti kredita, informacija o svakom pojedinačnom kreditu (rokovi, iznosi, zaštitne klauzule, itd), kretanju u zaduženosti fizičkih i pravnih lica i mnogim drugim informacijama i podacima. Takav sistem razmene kreditnih informacija omogućava veoma široku primenu odnosno njegov kvalitet izveštaja ima znatne prednosti i izraženu analitičku vrednost.

Upotrebna vrednost izveštaja kreditnog biroa

Praktično uzev, upotrebna vrednost izveštaja kreditnog biroa u najvećoj meri zavisi od kvaliteta podataka u njima, a na koji prevashodno utiče uspostavljeni sistem razmene kreditnih informacija. Osnovna uloga kreditnih biroa kao sastavnog dela infrastrukture bankarskog i finansijskog sistema se nalazi u tome da rešavajući problem asimetrije informacija na kreditnom i uopšte finansijskom tržištu, u tome posebno problema negativne selekcije i moralnog hazarda, doprinosi smanjenju kreditnog rizika kao glavnog rizika u bankarskom poslu. On u tom smislu ima upotrebnu vrednost za sve učesnike na tržištu posebno ukoliko su ispunjeni svi uslovi efikasnog kreditnog izveštavanja (pouzdanost, ažurnost, tačnost, itd). Klijenti banaka mogu putem izveštaja kreditnog biroa valorizovati svoju urednost u izmirivanju obaveza kod banaka i drugih učesnika u sistemu kreditnog izveštavanja. Banke, s druge strane, imaju mogućnost efikasne procene kreditne sposobnosti klijenata odnosno evaluacije urednosti u izmirivanju obaveza u prošlosti i navika u korišćenju kredita i drugih usluga. To će uticati ne samo

na odluku o odobrenju usluge već i dizajniranju nove usluge koja će više odgovarati potrebama klijenta. I drugi učesnici na tržištu, takođe, koriste izveštaje kreditnog biroa i to za različite namene, sklapanje ugovora, proveru zaduženosti potencijalnog partnera i slično. Isto tako, u savremenim uslovima sve veći broj regulatora na nacionalnom nivou ozbiljno razmatra upotrebu podataka iz izveštaja kreditnog biroa za sagledavanje pojedinačnog i agregatnog nivoa rizika i njihovo korišćenje kao sve značajnijeg sredstva u realizaciji ciljeva finansijske stabilnosti. S tim u vezi potrebno je ukazati i na upotrebnu vrednost kreditnih izveštaja za te namene.

Naime, savremeni trendovi u ovom domenu uzimaju u obzir važnost sistema razmene kreditnih informacija i poseban fokus stavljaju na značaj i ulogu izveštaja kreditnog biroa za vođenje efikasne makroprudencione politike, obzirom da je za nju kao relativno novu disciplinu najizraženiji informacioni jaz, a da sa druge strane postoji velika potreba da se taj jaz zatvori kvalitetnim podacima i informacijama. U najvećem broju slučajeva ovaj jaz se popunjava upravo podacima iz izveštaja kreditnog biroa.

Međunarodni komitet za kreditno izveštavanje je svom izveštaju iz 2015. godine, upravo potvrdio ovakav stav da se veća pažnja treba posvetiti ulozi kreditnih biroa u promociji finansijske stabilnosti preko većeg i efikasnijeg korišćenja podataka o kreditima za supervizorske i regulatorne aktivnosti, a u tome i potreba mikro i makroprudencione politike. Naime, imajući u vidu da je makroprudenciona politika usmerena na sistemski rizik, odnosno na rizik da se izražene nestabilnosti u funkciji finansijskog posredovanja preliju na dešavanja u realnom sektoru, nosioci odgovornosti za politiku finansijske stabilnosti se, pre svega, fokusiraju na izgradnju otpornosti finansijskog sektora na uslove šokova odnosno nestabilnosti kako bi se neutralisale ili u potpunosti izbegle negativne konsekvence takvog stanja na sektor preduzeća i stanovništva. Osnovne mere koje se donose u ovom pravcu mogu biti, primera radi, kapitalni zahtevi, visina kredita u odnosu na ukupnu vrednost, udeo duga u odnosu na prihode i slično. Iako se u literaturi može pronaći i izvestan kritički stav o funkcionalnim

The qualitative aspect of reports issued by the ASB Credit Bureau grants a broad range of possibilities for their usage. Among other things, they can be used not only for the assessment of an individual client's creditworthiness but also for the purposes of monitoring the aggregate trends in lending activity diversified by types of loans, the granular data for each type of loans (terms, amounts, foreign exchange clause), monitoring indebtedness of individuals and legal entities and other important information. Such a system of credit information sharing allows the diversified implementation while its reports offer many advantages and prominent analytical value.

Practical Value of Credit Bureau Reports

Practically speaking, the value of credit bureau reports mostly depends on their data quality which is primarily the result of the established system of credit information sharing. The main role of a credit bureau as the basic building block in the banking and financial infrastructure is to solve the problem of information asymmetry on the credit and financial markets in general and especially the problems of adverse selection and moral hazard. Thus, the credit bureau contributes to the evaluation of credit risk as the main banking risk. In that sense it has a practical value for all market participants, especially if the necessary preconditions are fulfilled (reliability, regular updates, accuracy). By withdrawing a credit bureau report the clients can prove their good credit history. Banks, on the other hand, have a tool for the efficient credit risk analysis or creditworthiness evaluation of individual clients and their regularity in repaying debts in the past or their habits when using banking products. That will affect not only the approval of the credit decision but also give an opportunity to offer customized, i.e. tailor-made banking products to the customers. Other market participants also use credit bureau reports for many purposes, for example for concluding agreements or for checking the background of their potential business partners. Moreover, in the contemporary business environment, the regulators also consider the usage of credit

bureau reports data in measuring the granular or aggregate level of risk and their practical value in achieving the goals of banking and financial stability. That is why it is important to draw more attention to the practical value of credit reports for these purposes, too.

Namely, the modern trends in this area take into account the importance of the credit information sharing system and focus on the importance and the role of credit bureau reports for efficient macro-prudential policy as this relatively new policy has the most visible information gap. On the other hand, there is a need to close this gap with qualitative data and information, which is most often done by means of the credit bureau data.

The International Committee for Credit Reporting in its 2015 report confirmed its attitude about the necessity of paying more attention to the role of credit bureau reports in promoting the financial stability through better and more efficient use of credit reports data for supervision, regulation, micro- and macroprudential policy. Having in mind that the macroprudential policy is focused on systemic risk, i.e. the risk of instabilities in financial intermediation spilling over into the real sector, the decision makers for financial stability focused on building the financial sector's resilience to external shocks so that the negative consequences for the retail and corporate sector could be minimized or completely avoided. The basic measures to be adopted to this end would, for instance, include the capital requirements, loan to value or loan to income ratios. Despite the fact that the reference literature offers some critical views of the functional characteristics of macroprudential policy especially in interaction with goals and instruments of other policies (monetary policy, credit policy), we can undoubtedly say that in modern times the function of macroprudential policy is very important, particularly in times of instability, and required for the efficient functioning of the financial markets. The Financial Stability Board and the International Monetary Fund proposed a few measures aimed at closing this information gap (FSB, IMF, 2009). Some of these measures are: more efficient assessment of risks in the financial sector, improved international coordination,

karakteristikama makroprudencione politike, pre svega sa stanovišta odnosa njenih ciljeva i instrumenata sa ciljevima i instrumentima drugih politika (monetarne, kreditne, itd), ipak savremeni uslovi nalažu da je funkcija makroprudencione politike veoma važna, posebno u uslovima izraženih nestabilnosti, i potrebna za efikasno funkcionisanje finansijskog tržišta. Bord za finansijsku stabilnost i Međunarodni monetarni fond su u tom cilju u svom Izveštaju predložili nekoliko mera za prevazilaženje informacionog jaza (FSB, IMF, 2009). Neke od tih mera uključuju potrebu efikasnijeg sagledavanja rizika u finansijskom sektoru, potrebu veće međunarodne koordinacije, potrebu efikasnijeg monitoringa osetljivosti nacionalne ekonomije na šokove i potrebu unapređenja komunikacije zvaničnih statistika. U tom smislu makroprudenciona politika ima naglašenu potrebu za podacima koji su od interesa za realizaciju ciljeva finansijske stabilnosti, posebno u segmentu identifikacije i analize rizika koji su eksterno generisani, primera radi, prekomernog kreditnog rasta koji utiče na dešavanja na tržištu nekretnina, valutne strukture kredita, prekograničnih izloženosti i tako dalje. Izveštaji kreditnog biroa će u tom segmentu biti podrška politici finansijske stabilnosti ukoliko imaju strukturirane podatke kojima se može zatvoriti informacioni jaz i obezbediti kontinuirano praćenje na tržištu kredita. Takvi izveštaji će sadržati podatke koji su ne samo od interesa za tekući monitoring (broj kredita, urednost u izmirivanju, valutna struktura, ročnost, itd) nego i za analizu trendova na tržištu kredita, posebno hipotekarnih, koji mogu pokazivati indikaciju pregrevavanja tržišta i najavu moguće nestabilnost kako za pojedinačnu banku tako i za bankarski odnosno finansijski sektor u celini. Dakle, u ovom smislu kvalitet izveštaja kreditnog biroa će biti izražen kroz mogućnost da obezbedi tačne, ažurne i što obuhvatnije podatke o korišćenju kredita i drugih usluga kod banaka. U kojoj meri će to biti korišćeno za potrebe vođenja makroprudencione ili politike finansijske stabilnosti zavisi u najvećoj meri od karakteristika samog tržišta odnosno od rizika, strukture tržišta i tržišnih učesnika i mnogih drugih faktora. Zato se, osim u radovima i izveštajima međunarodnih finansijskih

institucija koje u izvesnoj meri mogu sublimirati različitost kreditnih sistema, ipak preporučuje individualan pristup a ne jedinstven koji bi bio primenljiv bez izuzetka.

Na kraju, osim navedenih karakteristika uspostavljenog sistema razmene kreditnih informacija koji su izraženi kroz ažurnost, tačnost i detaljnost u prikazivanju podataka kao osnovnih elemenata kvaliteta kreditnih izveštaja, potrebno je ukazati i na različite mogućnosti ispravke podataka. Naime, reklamacije na podatke ukazuju na dvostruki efekat: prvo, broj reklamacija odražava tačnost u izveštajima kreditnog biroa i drugo trendovi u broju reklamiranih podataka takođe ukazuju na moguće sistemske greške i uzroke te je u oba slučaja potreban oprezan pristup (Brković, 2009).

Generalni principi kreditnog izveštavanja Svetske banke iz 2011. godine, takođe, naglašavaju i ukazuju na značaj efikasnog sistema reklamacija koji podrazumeva pravo klijenta da bude informisan o tome koji se podaci o njemu koriste u sistemu razmene kreditnih informacija, pravo na reklamaciju podatka, pravo na proveru svojih podataka pod ekonomski prihvatljivim uslovima kao i da se pod istim uslovima izvrši provera i ispravka podatka, ukoliko klijent smatra da podatak nije tačan ili ažuran. Pravo na proveru sopstvenih podataka omogućava periodičnu proveru tačnosti i kvaliteta podataka koji se o klijentu vode i prikazuju u izveštajima kreditnog biroa odnosno ima direktan uticaj na kvalitet kreditnog izveštaja. Prema nešto novijem istraživanju o radu kreditnih biroa u Evropi, gotovo je jedinstveno prihvaćeno i priznato pravo klijenta na proveru podataka, njihovu reklamaciju i eventualno brisanje iz kreditnog dosijea, uz izvesne razlike u rokovima ili procedurama (ACCIS, 2015). Primera radi, u najvećem broju slučajeva rok za rešavanje reklamacije je unapred definisan i predviđa da se reklamacija rešava u roku od 15 dana, mada postoje i izuzeci od ovog slučaja (rok nije definisan i slično). Pomenuto istraživanje je pokazalo da se u 65% slučajeva uložena reklamacija odmah prikazuje na izveštaju bez obzira da li će u konačnom ishodu biti prihvaćena ili ne.

more efficient monitoring of the vulnerability of domestic economies to shocks, and improved communication of the official statistics. To this end, macroprudential policy has a highlighted necessity for data which are important for achieving the goals of financial stability, especially in the area of externally generated risk identification and analysis, for example, the extensive credit growth and its consequences for the real estate market, foreign exchange loans structure, cross-border exposures, etc. The credit bureau reports will in this segment support the financial stability policy if they have the structured data that could close this information gap and provide continuous monitoring of the credit market. Such reports will contain the different information and data (number of loans, regularity in repayment, foreign exchange structure of loans, maturity of loans) and serve as a tool for the aggregate market trends, especially at the mortgage market when it shows the potential signals of market overheating as a possible threat for the banking and financial stability in general. Therefore, the quality of credit bureau reports will depend on their possibility to provide accurate, up-to-date and comprehensive data on lending activity within the banking sector. The degree of information and data acceptance for the purpose of macroprudential or financial stability policy will also depend on the market characteristics, market structure, market participants and many other factors. That is the main reason why some research papers or reports by international financial institutions, which may to a certain point level up the differences of various credit systems, still suggest an individual approach rather than a uniform one which would be applied without exception.

Finally, in addition to the mentioned characteristics of the established credit information sharing system (accuracy, frequency, detailed and comprehensive data as the basic elements of credit bureau reports quality), it is necessary to emphasize the possibilities for data correction as well. Namely, complaints in respect of data have a two-fold effect: first, the number of complaints speaks volumes about the data accuracy and, secondly, the long-term trends in the number of disputed

data also highlight the potential systemic errors and causes, which in both cases calls for a very careful approach (Brković, 2009).

The World Bank General Principles for Credit Reporting from 2011 also emphasized the importance of efficient complaints-solving system, implying the right of the client to be informed about what kind of data are collected and used in credit reporting, the right to file a complaint, the right to regularly check his credit data under affordable conditions and the right to change a potentially inaccurate piece of data. The right to periodically check one's own data in the credit bureau report directly impacts the credit bureau reports quality. Some more recent studies about the credit bureaus in Europe (ACCIS, 2015) show that there is a uniformly accepted and recognized right to inspect data, file a complaint and get a potential erasure from the credit file, with just some slight differences in deadlines or procedures. For example, in most cases the deadline for solving complaints is clearly known in advance and usually they get solved within 15 days, although in a few cases there are exceptions from this rule (deadline not defined, etc.). In 65% of cases the file is marked under dispute throughout the entire period of investigation, regardless of its final acceptance or rejection.

Conclusion

The historic development of credit bureaus has shown that as a part of the banking and financial infrastructure, in line with the requirements of each period, they always took the responsibility for the efficient functioning and improvement of the credit market. The modern times imposed a new responsibility to credit bureaus, especially bearing in mind the conditions of the banking sector's stability and the stability of the economic system in general, the emergence of new systemic risks and extended effects of the global economic and financial crisis. Such conditions of instability highlight the need for improved risk management on all levels, i.e. the necessity for proving reliable, up-to-date, accurate and comprehensive data. To this end, the increasing attention has been focused on credit information exchange systems and to

Zaključak

Istorijski razvoj kreditnih biroa je pokazao da su kao deo bankarskog i finansijskog sistema i shodno zahtevima vremena uvek imali odgovornost za efikasno funkcionisanje i unapređenje kreditnog tržišta. Savremene razvojne okolnosti, takođe, nameću novu odgovornost kreditnim biroima, posebno imajući u vidu izražene izazove po stabilnost bankarskog sektora i ekonomskog sistema u celini, pojavu novih rizika sistemskog karaktera i produžene efekte svetske ekonomske i finansijske krize. Ovi uslovi neizvesnosti pojačavaju potrebu za boljim upravljanjem rizicima na svim nivoima odnosno potrebu za obezbeđivanjem pouzdanih, ažurnih, tačnih

i sveobuhvatnih podataka. S tim u vezi sve veća pažnja se posvećuje sistemu razmene kreditnih informacija odnosno kvalitetu izveštaja kreditnog biroa. U prilog tome govore i mnogobrojni međunarodni zvanični izvori. Obzirom da se sasvim realno može očekivati nastavak ovakvih tendencija kada je u pitanju korišćenje izveštaja kreditnog biroa to istovremeno znači i da će se pojačati zahtevi za kvalitetom podataka i informacija iz izveštaja. Kako je istaknuto, realizacija ovih zahteva zavisi od efikasnosti uspostavljenog sistema razmene kreditnih informacija. Zato treba sa posebnom pažnjom pratiti određene signale sa kreditnog tržišta ali i pouzdanost i relevantnost podataka i informacija iz izveštaja za realizaciju ciljeva makroekonomske i makrofinansijske politike.

the quality of credit bureau reports. This view is strongly supported by many international official sources. It is realistic to expect such developments to continue. At the same time, the requests for credit bureau reports quality will be even stronger. As previously mentioned, the achievement of that goal will depend on the characteristics of the established credit

information system. Therefore, the credit market signals should be monitored with particular attention, along with the reliability and relevance of data and information contained in credit reports, for the purpose of achieving the goals of macroeconomic and macrofinancial policies.

Literatura / References

1. ACCIS. 2015. Survey of members, an analysis of Credit Reporting in Europe, Association of Consumer Credit Information Suppliers, September 2015
2. Avery R. B., Calem, P. S., Canner, G. B. 2004. Credit Report Accuracy and Access to Credit, Federal Reserve Bulletin Summer 2004, Federal Reserve
3. Brković M. 2009. Tačnost podataka u kreditnim izveštajima sa posebnim osvrtom na tri kreditna biroa SAD i Kreditni biro UBS. Bankarstvo 9-10. Udruženje banaka Srbije
4. European Commission. 2009. Report of the Expert Group on Credit Histories. DG Internal Market and Services. September 2009
5. Financial Stability Board, International Monetary Fund. 2009. The financial crisis and information gaps. Report to the G20 Finance Ministers and Loan Reporting Initiative. October 2009
6. Jovanić T. 2004. Potrošački kredit, pravno-ekonomski aspekt. Udruženje banaka Srbije. Beograd
7. World Bank. 2011. General Principles for Credit Reporting. World Bank. Washington
8. World Bank. 2015. The role of credit reporting in supporting financial sector regulation and supervision. Report of the international Committee on Credit Reporting. December 2015